

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ως πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και ιδιαιτέρως των τουριστικών/ μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Της Δρος Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

Η στρατηγική του Ομίλου Ε.Τ.Επ.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (Μ.Μ.Ε.) αποτελούν τη σπονδυλική στήλη της ευρωπαϊκής οικονομίας και για το λόγο αυτό πολύ σημαντική πηγή απασχόλησης, καθώς όχι μόνον είναι χώρος ανάπτυξης επιχειρηματικών δεξιοτήτων και καινοτομιών, αλλά και συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.). Ως γνωστόν, στην Ε.Ε. δραστηριοποιούνται περίπου 23 εκατομμύρια Μ.Μ.Ε., οι οποίες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων και το 80% της απασχόλησης σε ορισμένους κλάδους.¹

Η υποστήριξη του τομέα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων κατέχει κεντρική θέση στην αποστολή του Ομίλου Ε.Τ.Επ., που είναι το κυριότερο χρηματοδοτικό εργαλείο/μολός της Ε.Ε..² Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.) διευκολύνει την πρόσβαση των Μ.Μ.Ε. σε χρηματοδοτήσεις παρέχοντας τους δάνεια με ανταγωνιστικούς όρους, με τη μεσολάβηση άλλων Οργανισμών, ενώ το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.) στηρίζει τη δημιουργία και την ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων και εγγυήσεων.

Για να αξιοποιηθεί αυτή η εμπειρία, και με σκοπό την ανάληψη νέων πρωτοβουλιών, το Συμβούλιο των Διοικητών της Ε.Τ.Επ. αποφάσισε τον Ιούνιο 2005 να συμπεριλάβει τη χρηματοδότηση των Μ.Μ.Ε. μεταξύ των επιχειρησιακών προτεραιοτήτων της Τράπεζας.

Συγκεκριμένα:

Ο Όμιλος Ε.Τ.Επ. διευκολύνει την πρόσβαση των Μ.Μ.Ε. σε χρηματοδοτήσεις, με τέσσερα διαφορετικά μέσα, τα οποία καλύπτουν όλο το φάσμα των πόρων που είναι α-

1. Θέμα Εισήγησης στο Συνέδριο: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ Ή ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ, Αναπτυξιακή Εταιρεία Κυκλάδων, Μήλος, Οκτώβριος 2008.

2. Βλ. Ph. MAYSTADT: *South-East Europe: A Region on the move: The E.I.B./E.I.B. FORUM*. Athens, 2006, p. 1. Ελ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: *Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και Βαλκανικές Χώρες*. Εισήγηση. Συνέδριο Σχ. Εθν. Αμύνης. Αθήναι, 2006. Helen KAVVADIA: *The European Investment Bank: Supporting the European Union's external activities*. R.D.L.G.R.D. N. 50//2007, p. 18.

παραίτητοι για την ανάπτυξη των Μ.Μ.Ε. σε μία εξελισσόμενη οικονομία. Τα μέσα αυτά είναι:

α. Τα «συνολικά» δάνεια της Ε.Τ.Επ..

β. Οι δραστηριότητες του Ε.Τ.Α.Ε. στον τομέα των επιχειρηματικών κεφαλαίων.

γ. Οι εγγυήσεις που παρέχει το Ε.Τ.Α.Ε. για χαρτοφυλάκια δανείων προς Μ.Μ.Ε..

δ. Μία νέα πρωτοβουλία, με την ονομασία JEREMIE, η οποία θα επιτρέψει τη συνδυασμένη χρήση των τριών αυτών μέσων, μαζί με πόρους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και Μ.Μ.Ε.:

Η δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. καλύπτει σχεδόν όλους τους τομείς της οικονομίας, με λίγες μόνο εξαιρέσεις.

Όλα τα επενδυτικά σχέδια που χρηματοδοτεί η Ε.Τ.Επ., πρέπει να είναι σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τον ανταγωνισμό, την ανάθεση συμβάσεων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η χρηματοδοτική δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει την τελευταία δεκαετία απτά αποτελέσματα. Κατά την περίοδο 2001-2005, σχεδόν το ήμισυ (25,4 δισ. ευρώ) των «συνολικών» δανείων που συνολόγησε η Ε.Τ.Επ. (54,9 δισ. ευρώ) με περίπου 200 Τράπεζες εταίρους της, διατέθηκε για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων Μ.Μ.Ε..

Την τελευταία πενταετία, οι δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων υπέρ των Μ.Μ.Ε. περιλάμβαναν υπογραφές συμβάσεων συνολικού ύψους 2,13 δισ. ευρώ, για 146 πράξεις απόκτησης συμμετοχών, και 7,3 δισ. ευρώ υπό μορφή εγγυήσεων, τις οποίες το Ταμείο χορήγησε σε 114 Τράπεζες ή εξειδικευμένους Οργανισμούς, για την κάλυψη πιστώσεων Μ.Μ.Ε..

Η χρηματοδότηση των Μ.Μ.Ε. είναι δραστηριότητα με τοπικό χαρακτήρα καθώς οι Μ.Μ.Ε. έχουν ανάγκη από άμεση πρόσβαση σε χρηματοδοτικούς εταίρους που να διαθέτουν υψηλής ποιότητας τοπική και τομεακή πληροφόρηση, να είναι σε θέση να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις μεταβολές της ζήτησης, και να μπορούν να αξιολογήσουν τα επενδυτικά σχέδια, που τους υποβάλλονται.

Η Ε.Τ.Επ., η οποία απασχολεί περίπου 1.300 υπαλλήλους, εγκατεστημένους κυρίως στο Λουξεμβούργο, δεν διαθέτει τα μέσα για να εξυπηρετεί άμεσα η ίδια τις χιλιάδες Μ.Μ.Ε. που είναι διασπαρμένες στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντ' αυτού, μέσα των «συνολικών» δανείων της, βασίζεται σε ένα δίκτυο εμπορικών Τραπεζών, που ευρίσκονται σε άμεση επαφή με τους πελάτες.

Ως εκ τούτου, η δραστηριότητα της Ε.Τ.Επ. υπέρ των Μ.Μ.Ε. στηρίζεται στη συνεργασία με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς. Οι μεσολαβούντες Οργανισμοί αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενημερώνουν τους τελικούς αποδέκτες των χρηματοδοτήσεων, και να τους μεταβιβάζουν τα πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι γραμμές πιστώσεων της Ε.Τ.Επ..

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι:

- Η Ε.Τ.Επ. προσφέρει βελτιωμένους χρηματοδοτικούς όρους, οι οποίοι οφείλονται στην ικανότητά της να αντλεί κεφάλαια από τις κεφαλαιαγορές με ελκυστικά επιτόκια («AAA») και με μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής.

- Οι χρηματοδοτήσεις της Ε.Τ.Επ. είναι επίσης ελκυστικές λόγω της σχετικά μεγάλης διάρκειάς τους.

- Επίσης, οι χρηματοδοτήσεις της σε σύγκριση με τις χρηματοδοτήσεις από άλλες πηγές, χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό προσαρμοστικότητας, λόγω του γεγονότος ότι παραμένουν διαθέσιμες για μεγάλη χρονική περίοδο και προσφέρουν ευέλικτους όρους εκταμίευσης, όσον αφορά τόσο στα ποσά, όσο και στα νομίματα.

Ειδικότερα, τα «συνολικά» δάνεια της Ε.Τ.Επ.:

Τα «συνολικά» δάνεια είναι προϊόν, που εγκαινίασε η Ε.Τ.Επ. στα τέλη της δεκαετίας του 1960, με σκοπό να συμβάλει στη χρηματοδότηση των επενδύσεων μικρής και μεσαίας κλίμακας στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Πρόκειται για μεσομακροπρόθεσμες πιστώσεις, τις οποίες χορηγεί σε ένα μεσολαβούντα φορέα (Τράπεζα ή χρηματοδοτικό Οργανισμό), που με τη σειρά του χρησιμοποιεί τους πόρους για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων περιορισμένης κλίμακας.

«Συνολικά» δάνεια που αφορούν στις Μ.Μ.Ε.:

- Δίνονται σε επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 απασχολούμενους, για επενδύσεις ύψους μεταξύ 40 000 ευρώ και 25 εκατ. ευρώ.

- Καλύπτουν μέχρι το 50% των επιλέξιμων δαπανών του εκάστοτε σχεδίου.

- Μπορούν να συνδυάζονται με άλλα κοινοτικά μέσα υποστήριξης (π.χ. μη επιστρεπτές ενισχύσεις) που υφίστανται για τις Μ.Μ.Ε. ή για τα μικρά έργα υποδομής, αλλά πρέπει να τηρούνται τα ανώτατα όρια που ισχύουν για την ενίσχυση από την Ε.Ε..

- Μπορούν επίσης να εξειδικεύονται για συγκεκριμένους στόχους (π.χ. περιφερειακή ανάπτυξη) ή για συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας (π.χ. περιβάλλον ή έρευνα και ανάπτυξη).

-Είναι αυτομάτως επιλέξιμα.

Ειδικότερα για την υποστήριξη των επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης κατά την ανάπτυξή τους αναφέρονται τα εξής:

Τον Ιανουάριο 2005, η Ε.Τ.Επ. εφάρμοσε τη σύσταση της Επιτροπής η οποία έθετε νέα κριτήρια για τον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μειώνοντας μεταξύ άλλων το ανώτατο όριο, όσον αφορά στον αριθμό των απασχολούμενων, από 500 σε 250. Αυτός ο νέος ορισμός είχε ως αποτέλεσμα να διευρυνθεί η κατηγορία των επιχειρήσεων μεσαίου μεγέθους.

Η Ε.Τ.Επ., για να διευκολύνει τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων αυτών, δημιούργησε ένα νέο προϊόν: τα δάνεια για επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης ή δάνεια «mid-cap», τα οποία προορίζονται για τις επιχειρήσεις με περισσότερους από 250 και λιγότερους από 3.000 απασχολούμενους.

Το νέο αυτό προϊόν έχει τη μορφή γραμμής πιστώσεων, που χορηγείται σε έναν ενδιαμέσο χρηματοπιστωτικό Οργανισμό, ο οποίος συνήθως αναλαμβάνει τον κίνδυνο, που συνδέεται με τον τελικό αποδέκτη της χρηματοδότησης (όπως και στην περίπτωση των «συνολικών» δανείων).

Τα δάνεια «mid-cap»:

- Μπορούν να καλύπτουν κατ' ανώτατο όριο το 50% των επιλέξιμων δαπανών του χρηματοδοτούμενου επενδυτικού σχεδίου, και χορηγούνται συνήθως για επενδύσεις μεταξύ 25 εκατ. ευρώ και 50 εκατ. Ευρώ.

- Έχουν απλοποιημένες διαδικασίες για την έγκριση των σχεδίων που χρηματοδοτούνται και ως εκ τούτου, ταχύτερες και καλύτερα προσαρμοσμένες στο μέγεθος των σχεδίων.

- Δεν είναι αυτομάτως επιλέξιμα για χρηματοδότηση από την Ε.Τ.Επ. και απαιτείται να ανταποκρίνονται σε μία, τουλάχιστον, από τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες της Ε.Τ.Επ..

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.):

Είναι χρηματοδοτικός οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δημιουργήθηκε για την παροχή στήριξης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους και την προαγωγή της καινοτομίας και της τεχνολογίας στην Ευρώπη. Μέτοχοι του Ε.Τ.Α.Ε. είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (62%), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (30%) και περίπου 20 δημόσιοι και ιδιωτικοί χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί (8%) από όλα τα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. των 25.

Δραστηριότητα του Ε.Τ.Α.Ε. υπέρ των Μ.Μ.Ε.:

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (Ε.Τ.Α.Ε.):

Α. Χρηματοδοτεί τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποκτώντας συμμετοχές σε σχήματα παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου, κυρίως προσανατολισμένα προς τον τομέα της υψηλής τεχνολογίας και τις νεοσύστατες επιχειρήσεις.

Το 40% περίπου των επενδύσεων του Ε.Τ.Α.Ε. αφορά επιχειρήσεις στα αρχικά στάδια ανάπτυξής τους και το 56% τεχνολογικούς κλάδους (κυρίως τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας και τις βιοεπιστήμες). Το υπόλοιπο χαρτοφυλάκιό του αποτελείται από επενδύσεις σε εξαγορές, επενδύσεις ανάπτυξης και επενδύσεις γενικού χαρακτήρα.

Β. Παρέχει επίσης έμμεση υποστήριξη στις Μ.Μ.Ε., χορηγώντας εγγυήσεις και αντεγγυήσεις για χαρτοφυλάκια δανείων Μ.Μ.Ε. καθώς και για χαρτοφυλάκια τιτλο-ποιημένων δανείων και χρηματοδοτικών μισθώσεων. Μεταξύ των αντισυμβαλλομένων του περιλαμβάνονται Τράπεζες, Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης, Εγγυοδοτικοί Οργανισμοί και Εταιρείες αμοιβαίων εγγυήσεων.

Γ. παρέχει επίσης, επ' αμοιβή, τεχνική βοήθεια σε σχέση με τους δύο αυτούς τομείς, σε περιφερειακούς Φορείς, αναπτυξιακούς Οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η πρωτοβουλία JEREMIE:

Τον Οκτώβριο 2005, ο Όμιλος Ε.Τ.Επ., η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης θέσπισαν, μεταξύ άλλων, από κοινού την πρωτοβουλία JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) με στόχο αφ' ενός να βοηθήσουν τις δικαιούχους Χώρες να χρησιμοποιήσουν τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής και να τους επενδύσουν σε έργα καλής ποιότητας και, αφ' ετέρου, να βελτιώσουν την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις στις Χώρες αυτές, ώστε να ενθαρρυνθεί η δημιουργία επιχειρήσεων και η ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών.

Η πρωτοβουλία JEREMIE αφορά ιδιαίτερα στις Μ.Μ.Ε.. Πρόκειται για ένα μηχανισμό στο πλαίσιο του οποίου τα Κράτη Μέλη και οι Περιφέρειες θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν μέρος των πόρων των διαρθρωτικών τους ταμείων, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων, για να αποκτήσουν μία σειρά από χρηματοπιστωτικά προϊόντα ειδικά σχεδιασμένα για τις επιχειρήσεις πολύ μικρού, μικρού και μεσαίου μεγέθους. Θα μπορούν, δηλαδή, αντί να χρησιμοποιήσουν τις μη επιστρεπτές ενισχύσεις αυτούσιες και να μετατρέψουν ένα μέρος τους σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Αυτά τα προϊόντα θα έχουν ανακυκλούμενο χαρακτήρα, ήτοι, τα αποπληρωνόμενα ποσά θα είναι δυνατόν να επαναχρησιμοποιηθούν, αντί απλώς να παρέχονται ως άπαξ επιχορήγηση.

Τα προϊόντα αυτά θα περιλαμβάνουν συμμετοχές, επιχειρηματικά κεφάλαια, εγγυήσεις, δάνεια και τεχνική βοήθεια, και θα επιτρέψουν την επίτευξη πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος επί του προϋπολογισμού. Οι στοχευόμενες Μ.Μ.Ε. θα καλύπτουν ευρύ φάσμα, από νεοσύστατες επιχειρήσεις στον τομέα των βιοεπιστημών έως επιχειρήσεις μεσαίου μεγέθους σε πιο παραδοσιακούς κλάδους της οικονομίας.

Μέσω της συνεργασίας αυτής, οι Περιφέρειες θα μπορέσουν να αποκομίσουν οφέλη από την πείρα, που διαθέτει το Ε.ΤΑ.Ε., σε όλους τους καλυπτόμενους τομείς επενδύσεων, και από το ευρύ δίκτυο των διεθνών, εθνικών και τοπικών Φορέων με ειδικότητα στη χρηματοδότηση Μ.Μ.Ε., με τους οποίους συνεργάζεται το Ταμείο, καθώς και από την ικανότητα του Ομίλου Ε.Τ.Επ. (και άλλων διεθνών χρηματοπιστωτικών Οργανισμών) να προσελκύει επιπρόσθετες χρηματοδοτήσεις.

Το Ε.ΤΑ.Ε. θα συμμετέχει με την πλήρη υποστήριξη της Ε.Τ.Επ. και με την ίδια του χρηματοδοτική ικανότητα, ενώ θα λειτουργεί επίσης ενοποιητικά όσον αφορά στις υπόλοιπες χρηματοδοτικές πηγές, τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές (διεθνείς, εθνικούς και τοπικούς χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς, Ταμεία επενδύσεων, Φορείς παροχής μικροπιστώσεων κ.ά.).

Στην ουσία η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί καινοτομία στον τομέα της χρηματοδότησης των Μ.Μ.Ε., διότι ασκεί σημαντική «μόχλευση» στους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων και επιτρέπει την ανανέωση των κεφαλαίων μέσω ενός κεντρικού Ταμείου.

Συμπερασματικά, γίνεται σαφές από τα προαναφερθέντα, ότι εάν ο ιδιωτικός τομέας και ιδιαιτέρως οι Μ.Μ.Ε. έχει ανάγκη να χρηματοδοτήσει τα επενδυτικά του σχέδια, η Ε.Τ.Επ. μπορεί να βρεθεί δίπλα του και να στηρίξει τα σχέδιά του και μάλιστα εξελίσσεται συνεχώς για να προσαρμόζεται στις ανάγκες του. Το πιο σημαντικό, το κρίσιμο, θέμα σε όλες τις επενδύσεις είναι το κόστος του έργου και το κόστος του χρήματος. Η Ε.Τ.Επ. με την παροχή χαμηλότοκων και ευέλικτων σχετικά δανείων, δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να ολοκληρώσουν τα σχέδιά τους με λιγότερο ρίσκο, κάτι που επίσης αποτελεί ένα καίριο ζήτημα.

Οι επενδύσεις αποτελούν πάντοτε το ζητούμενο για κάθε επιχείρηση που θέλει να αναπτυχθεί και να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό. Για το λόγο αυτό θα πρέπει οι ελληνικές επιχειρήσεις να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που τους παρέχονται από την Ε.Τ.Επ. με το χαμηλότερο κόστος χρήματος.